

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Інструменти фінансового аналізу в управлінні»

Ступінь освіти	Бакалавр
Спеціальність	073 Менеджмент
Освітня програма	«Менеджмент»
Тривалість викладання	1 чверть
Кількість кредитів	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Заняття:	
лекції	4 години,
практичні	3 години
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО

НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4856>

Кафедра, що викладає Менеджменту

Консультації: за окремим розкладом, оприлюдненим на сторінці кафедри

Викладач:

Іванова Марина Іллівна

професор, доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту

Персональна сторінка:

<https://is.gd/rGvwmz>

Е-пошта:

ivanova.m.i@nmu.one

1. Анотація до курсу

Дисципліна «Інструменти фінансового аналізу в управлінні» вивчає теоретичні та прикладні засади проведення фінансово-економічного аналізу та використання його результатів у системі управління підприємством. Курс розкриває сутність, предмет, методи й завдання фінансового аналізу, принципи та порядок дослідження фінансово-господарської діяльності суб'єктів

господарювання, а також особливості інформаційного забезпечення й види аналізу залежно від потреб користувачів. У межах дисципліни розглядаються підходи до діагностики фінансового стану підприємства, аналізу складу майна і джерел його формування, платоспроможності та ліквідності, оцінювання фінансових результатів і використання чистого прибутку. Особлива увага приділяється комплексній рейтинговій оцінці фінансового стану, методикам визначення ефективності діяльності та інтерпретації показників для управлінських рішень. Стратегічні аспекти включають ідентифікацію ознак неплатоспроможності, оцінювання ризику банкрутства, вивчення світового досвіду антикризового управління та визначення шляхів фінансового оздоровлення підприємств.

1. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни – формування у здобувачів системного розуміння сутності та ролі фінансового аналізу в управлінні діяльністю комерційних організацій, набуття навичок формування інформаційної бази для його проведення, здійснення комплексної діагностики фінансового стану підприємства, застосування сучасних методик прогнозування та попередження фінансової кризи, а також обґрунтування управлінських рішень щодо підвищення фінансово-економічної стійкості та ефективності функціонування підприємства.

Завдання курсу:

- надати здобувачам вищої освіти знання щодо сутності, принципів і методів фінансово-економічного аналізу в системі управління підприємством;
- сформувати розуміння інформаційного забезпечення та видів аналізу фінансово-господарської діяльності;
- навчити аналізувати склад майна, джерела його формування, ліквідність і платоспроможність підприємства;
- навчити оцінювати фінансові результати діяльності та ефективність використання чистого прибутку;
- сформувати навички проведення комплексної (рейтингової) оцінки фінансового стану підприємства;
- розвинути вміння виявляти ознаки неплатоспроможності та оцінювати ризик банкрутства;
- навчити обґрунтовувати управлінські рішення та визначати заходи фінансового оздоровлення підприємства.

2. Результати навчання:

Дисциплінарні результати навчання:

- розуміти роль та сутність інструментів фінансового аналізу в управлінні та пояснювати сферу його застосування;
- визначати та формувати інформаційну базу для застосування інструментів фінансового аналізу

– здійснювати комплексну діагностику фінансового стану комерційної організації за методикою Аргенті; усвідомлено обирати цільові значення фінансових показників

– аналізувати міжнародні підходи до прогнозування та попередження фінансової кризи, визначати можливість їхнього застосування для вітчизняних комерційних організацій; обґрунтовувати напрями покращення фінансово-економічного стану комерційної організації.

3. Структура курсу

Вид заняття	Внесок в загальну оцінку, відсоток
ЛЕКЦІЇ	
1 Сутність фінансово-економічного аналізу та його роль в управлінні підприємством	
Предмет, метод і завдання фінансово-економічного аналізу підприємства	
Порядок проведення аналізу фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання	
Принципи аналізу фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання	
Методи і прийоми фінансово-економічного аналізу	
2 Інформаційне забезпечення фінансового аналізу	
Види аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств та суб'єкти використання його результатів	
Система інформаційного забезпечення фінансового аналізу	
3 Аналіз фінансового стану підприємства	
Особливості проведення діагностики фінансового стану підприємств	
Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	
Аналіз розподілу та використання чистого прибутку	
4 Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	
Методи та методики аналізу фінансових результатів діяльності підприємства	
Аналіз складу майна та джерел його формування	
Аналіз платоспроможності та ліквідності підприємства	
5 Комплексна оцінка фінансового стану підприємства, неплатоспроможність і ознаки банкрутства підприємства	
Показники, джерела і завдання комплексної оцінки фінансового стану підприємства	
Алгоритм комплексного (рейтингового) оцінювання фінансового стану підприємств	

Поняття неплатоспроможності та банкрутства підприємства	
Шляхи та методи подолання банкрутства підприємств	
<i>Поточна лекційна контрольна робота (за темами 1–5)</i>	75
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	
1 Сутність фінансово-економічного аналізу та його роль в управлінні підприємством	
2 Інформаційне забезпечення фінансового аналізу	
3 Аналіз фінансового стану підприємства	
4 Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	
5 Комплексна оцінка фінансового стану підприємства, неплатоспроможність і ознаки банкрутства підприємства	
<i>Загальна кількість годин практичних занять</i>	25
<i>Загальна кількість</i>	100

4. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На навчальних заняттях здобувачі повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; перевірений доступ до системи Moodle та застосунків Microsoft Office, зокрема MS Teams; інстальований на ПК та /або мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point); активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Office365.

5. Система оцінювання та вимоги

5.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 6-го кваліфікаційного рівня НРК.

5.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, що набрана кількість балів за поточною успішністю складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами складання поточної лекційної контрольної роботи (за темами 1–5), яка містить 30 тестових закритих запитань з однією правильною відповіддю. Правильна відповідь тестового завдання оцінюється в 1 бал. Загалом за поточною лекційною контрольною роботою можна отримати **максимум 30 балів** (див. таблицю розділу 3), тобто 30 % від оцінки за дисципліну.

Практична частина оцінюється за результатами практичних занять та самостійної роботи, що в загальній оцінці за освітній компонент максимально можна набрати **70 балів** (див. таблицю розділу 3), тобто 70% від оцінки за дисципліну: практична робота **50 балів**, самостійна робота **10 балів**, індивідуальне розрахункове завдання **10 балів**.

Загалом за п'ятьма практичними заняттями можна отримати **максимум 50 балів (5 практичні заняття по 10 балів)**. Форма проведення практичного заняття передбачає обговорення теоретичних питань та розв'язання практичних кейсів. Практичні роботи оцінюються комплексно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей. Обговорення питань, участь у дискусії, розв'язанні кейсів максимально оцінюється у **10 балів**:

9–10 балів: активна, ініціативна участь у дебатах і дискусіях; демонстрація глибокого володіння навчальним матеріалом; аргументовані відповіді з посиланням на авторитетні джерела; критичний аналіз та пропозиції власних рішень; активне слухання та реагування на думки інших учасників; успішне та повне розв'язання практичних кейсів із поясненням рішень і висновків.

7–8 балів: активна участь у дискусії; переважно правильні аргументовані відповіді, інколи без посилань на джерела; демонстрація достатнього володіння навчальним матеріалом; уважне слухання інших учасників; здатність робити висновки під час обговорення; розв'язання практичних кейсів частково правильне, з незначними помилками або неповним обґрунтуванням.

5–6 балів: помірна участь у дискусії; відповіді частково аргументовані, з незначними помилками; володіння матеріалом часткове; робить висновки з обговорення за допомогою викладача; слухає інших учасників, але не завжди активно реагує; розв'язання кейсів часткове, потребує допомоги викладача для пояснення рішень.

3–4 бали: обмежена участь у дискусії; короткі коментарі та рідкісні виступи; часткове розуміння навчального матеріалу; потребує підказок викладача для аргументації; активне слухання обмежене; розв'язання кейсів неповне або із серйозними помилками.

0–2 бали: мінімальна або відсутня участь у дискусії; відповіді тільки на запитання викладача або їх немає; неуважність; відсутність знань з теми; не демонструє критичного аналізу; розв'язання кейсів відсутнє або повністю неправильне.

Самостійна робота передбачає **візуалізацію 5 об'єктів в таблицях та**

рисунках, що включає систематизацію інформації шляхом подання головних положень в стислому, структурованому та схематичному вигляді. За самостійну роботу здобувач максимально може отримати **10 балів**. Візуалізація кожного об'єкта максимально оцінюється у **2 бали**:

2 бали – **структурно-логічна схема** (блок-схема, граф-схема, логічний ланцюг (послідовність процесів), логічний ланцюги із встановленням зворотних зв'язків, циклічна схема, схема «частина – ціле», радіальна схема);

2 бали – **таблиця** (графічна форма представлення кількісних показників або текстового матеріалу в максимально лаконічній, ущільненій формі);

2 бали – **фрейм** (структура даних для представлення стереотипної ситуації зорового сприймання);

2 бали – **логіко-смилова модель**, яка дозволяє одночасно побачити всю тему в цілому і кожен її елемент окремо; здійснити порівняльну характеристику двох явищ, подій, встановити причинно-наслідковий зв'язок, виявити основну проблему і знайти її рішення;

2 бали – **ментальна-карта**, як графічне відображення процесів багатомірного мислення; це зручна техніка для представлення процесу мислення або структурування інформації.

1 бал – візуалізація частково відображає тему, містить не всі ключові поняття, є окремі змістові помилки або неточності, структура інформації недостатньо зрозуміла, окремі елементи подані нечітко або потребують доопрацювання.

Індивідуальне розрахункове завдання передбачає виконання фінансово-економічного аналізу обраного підприємства. За виконання індивідуального розрахункового завдання здобувач максимально може отримати **10 балів**:

9–10 балів: повне та системне виконання фінансово-економічного аналізу підприємства; усі блоки (аналіз діяльності, експрес- і горизонтальний аналіз балансу, платоспроможність, ліквідність, фінансова стійкість, ділова активність, оцінка банкрутства за Аргенті, ефективність діяльності) розкриті повністю; розрахунки коректні, дані достовірні та підтверджені; висновки логічні й аргументовані; подані обґрунтовані практичні рекомендації; оформлення відповідає вимогам.

7–8 балів: достатнє виконання аналізу; більшість блоків розкрито, можливі окремі неточності у розрахунках або оформленні; висновки переважно аргументовані; рекомендації подані, але частково обґрунтовані.

5–6 балів: часткове виконання завдання; окремі блоки проаналізовано поверхнево або з помилками; є недоліки у логіці висновків; рекомендації неповні або неточні; структура роботи порушена.

3–4 бали: обмежене виконання аналізу; пропущено значну частину розрахунків або вони виконані некоректно; висновки слабо аргументовані; практичні рекомендації відсутні або непридатні; оформлення неструктуроване.

1–2 бали: робота виконана формально; більшість розрахунків відсутні або неправильні; висновки не обґрунтовані; рекомендації відсутні.

Отримані бали за теоретичну частину, практичні заняття, самостійну роботу та індивідуальне розрахункове завдання і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати **100 балів**.

5.3. Якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку, він має скласти **залік** під час тижня контрольних заходів. Залік передбачає комплексне оцінювання рівня сформованості результатів навчання з дисципліни через виконання комплексної контрольної роботи.

Залік є письмовим і відбувається згідно з прийнятим в університеті форматом навчання в дистанційній формі (на платформі Moodle). Складання заліку передбачає тестування з теоретичної та практичної частин курсу та проводиться на платформі Moodle. Кожне тестове завдання має закриту форму з одиничною правильною відповіддю. Загальна кількість тестових питань 100, кожне з яких оцінюється в 1 бал (максимально разом 100 балів).

Загальна оцінка виконання залікової комплексної роботи визначається так:

Сума балів	Результати виконання роботи
	Оцінка
90–100	«відмінно»
74–89	«добре»
60–73	«задовільно»
0–59	«незадовільно»

Максимально за залік здобувач вищої освіти може набрати 100 балів. Для уточнення оцінки, як з ініціативи викладача, так і з ініціативи здобувача після або під час письмового заліку можливе проведення співбесіди.

6. Політика курсу

6.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства),

фабрикації (вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується Кодексом академічної доброчесності НТУ «ДП» <https://surl.li/rvagvu> та Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату НТУ «ДП» <https://surl.li/qiszzsz>

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація, залучення до виконання завдань третіх осіб), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

6.2. Комунікаційна політика. Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану корпоративну університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

6.3. Політика щодо перескладання. Поточні контрольні роботи можуть бути виконані не у встановлені терміни тільки в разі наявності у здобувача вищої освіти поважних причин (наприклад, лікарняний). Перескладання поточних контрольних робіт не передбачено.

Перескладання заліку відбувається в разі раніше отриманої незадовільної оцінки у терміни, встановлені наказом по університету. Перескладання заліку задля підвищення оцінки неприпустиме (за виключенням випадків, передбачених Положенням про організацію освітнього процесу в НТУ «ДП»).

6.4. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

6.5. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачу буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на університетські поштові скриньки та/або іншими каналами з'язку. Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності здобувача, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни **«Інструменти фінансового аналізу в управлінні»**.

7. Рекомендовані джерела інформації

1. Августин Р.Р., Демків І.О. Пріоритети вдосконалення системи менеджменту покращення фінансово-економічного стану підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. №29. С. 187–193.

2. Архипенко Т.А., Іванова М.І. (2025). Оцінка економічної безпеки підприємства як підґрунтя прийняття ефективних управлінських рішень на засадах сталого розвитку. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. Т. 26. №74(1). С.124–133.

3. Архипенко Т.А., Іванова М.І. Оцінка економічної безпеки підприємства як підґрунтя прийняття ефективних управлінських рішень на засадах сталого розвитку. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2025. Т. 26. №74(1). С. 124–133.

4. Васильців Т.Г., Лупак Р.Л., Рудковський О.В., Березівський Я.П. Проблемні аспекти, пріоритети та засоби зміцнення фінансово-економічної безпеки суб'єктів малого підприємництва в Україні. *Підприємництво і торгівля*. 2021. Вип. 28. С. 49–55.

5. Вівчар О.І., Гайда Н.В. Концептуальні засади економічного управління ресурсами на підприємствах: безпекознавчий вимір. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 19. Ч. 1. С. 51–55.

6. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко М.І. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2021. 260 с.

7. Дропа Я.Б. Фінансовий аналіз : навч. посібник; електрон. вид. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 238 с.

8. Іванова М., Грошелева О. Удосконалення механізму діагностики банкрутства на засадах адаптивного управління. *Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції*. Херсон: 2018. № 31 (20). Т. 1. С. 151–155.

9. Faizova S., Ivanova M., Sannikova S., Varyanichenko O. Problems of formation of financial-investment projection of a balanced scorecard in value-based enterprises of mining-metallurgical complex. *Фінансово-кредитная деятельность: проблемы теории и практики*. 2021. № 1 (36). С. 68–75 . (укр. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i36.227623>)

10. Ivanova M., Smiesova, V., Tkachenko, A., Boichenko, M., & Arkhypenko, T. Efficiency of the logistics chain as a factor of economic security of enterprises. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*, (2021). 2(37), 151-160. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i37.229950>

11. Ivanova M., Baranets H., Shvets V. Development of creative potential in the context of increasing the company's ability to adapt to the crisis. *Management And Business*. Vol. 2, No. 1. 2024. P. 6–14. <https://doi.org/10.59214/mb/3.2024.06>